

Informatieavond over vorderingen in het Markdal. (voorlopig verslag)

Datum : 19 dec. 2016.

Locatie : Zorgcentrum De Donk – Ulvenhout.
Organisatie : Vereniging Markdal duurzaam&vitaal.
Aanwezig : ca 110 personen.

1) Welkom en inleiding

Om 20u opent de voorzitter van de Vereniging Markdal duurzaam&vitaal, Jettie Rattink, de informatieavond en verwelkomt het grote aantal van ca 110 belangstellenden. Nu ca drie jaar na het sluiten van de overeenkomst met de Provincie –gemarkeerd door het gezamenlijk planten van een inheemse fladderiep - en met veel inzet vanuit de streek en van vrijwilligers is het een goed moment om de vorderingen bij de planontwikkelingen door de samenwerkingspartners te laten presenteren aan alle belangstellenden. Voor de gespreksleiding zal Peter van Rooy zorgen. Eerst is het woord aan de Brabantse gedeputeerde Johan van den Hout waarmee drie jaar geleden de Overeenkomst is gesloten. We zijn nu zo ver dat we die overeenkomst ook waar gaan maken.

Gedeputeerde Johan van den Hout:

Johan van den Hout benadrukt dat de provincie het niet allemaal zelf kan en wil doen. Er zijn genoeg Brabanders met kennis van natuur en het gebied om daar vorm aan te geven. Het gaat om een heel ambitieus plan. Waar het de provincie jaren lang niet lukte om de EHS in het Markdal vorm te geven, is er nu veel energie vanuit betrokken mensen -zeg maar als amateurs- naar voren gekomen. Er zijn al veel obstakels genomen. Daarom heeft de Provincie er vertrouwen in dat er een goede stap is gezet met de Overeenkomst. Het Markdal wordt er een stuk beter van en het is belangrijk dat dit tot gebiedsontwikkeling met extra natuur leidt. Het gaat om het resultaat. Niet om de regeltjes waar door de provincie vroeger rigide aan vast gehouden werd. Zoals bij de EHS begrenzingen. Daarom is er nu ook het Meerwaarde traject ingezet, dat flexibiliteit biedt waar er meerwaarde voor brede Brabantse doelen ontstaat. Dit bouwt op energie in de streek. Loslaten is ook voor de provincie moeilijk, maar het gaat beter dan gedacht. Het is nog niet klaar en we hebben haast. Maar er is alle vertrouwen dat het gaat lukken. Daarvoor dank aan de initiatiefnemers en burgers in het Markdal. Aan ons als Provincie de taak om er vertrouwen in te hebben. Daarom de oproep aan allen vooral om zo door te gaan. En voor de provinciale organisatie om er vertrouwen in te hebben.

Hierna krijgt Peter van Rooy als gespreksleider de leiding.

2) Het ruimtelijke ordeningsproces in het Markdal

Het gaat om de nieuwe Omgevingswet waarvoor Irma Dekker nu bij de gemeente Breda werkzaam is. Zij is betrokken bij de experimenten met als doel om via Omgevingswet de fysieke leefomgeving beter te maken. Welke democratische vernieuwingen en pilots zijn mogelijk, zoals het project Democratic Challenge. De formele inwerkingtreding van de Omgevingswet zal 2019 zijn.

Bart Coolen van de provincie geeft een toelichting op het ruimtelijk ordeningsproces. De Verordening Ruimte is de basis en biedt de mogelijkheid voor een overstijgend Meerwaarde traject als daardoor de provinciale doelen beter gerealiseerd kunnen worden. Dat wordt gevolgd en beoordeeld door een Meerwaarde Commissie van deskundigen die GS adviseert. Op het verzoek van de Vereniging Markdal en de beide gemeenten voor een meerwaarde traject voor het Markdal is door de provincie ingegaan en begin dit jaar is er door de Meerwaarde Commissie in grote lijnen positief geadviseerd, samen met een aantal aandachtspunten voor het vervolg. Daarmee is GS medio dit jaar akkoord gegaan. De uitkomsten van het Meerwaarde traject -met het Perspectief voor het Markdal als basis- zal richtinggevend zijn voor het bestemmingsplan van de gemeenten.

Er zijn diverse initiatieven waarbij de meerwaarde van bestemmingsverruiming ten goede komt en verevend wordt met het verwerven van benodigde gronden. Zo kan als voorbeeld grond langs de Markoever verworven worden doordat een recreatiewoning een woonbestemming kan krijgen. Verdere grondverwerving is mogelijk door omvorming van een bijgebouw naar een bewoonbare Vlaamse schuur. Idem van agrarisch naar recreatie, het realiseren van een bedrijfsverzamelgebouw, omvormen van agrarisch naar kleinschalig recreatiebedrijf, etc. Van de waardevermeerdering moet 85 % ingezet worden voor verbeteringen in het Markdal. Bij een woning is de tegenprestatie al snel 150.000 euro of meer. Alles wordt vastgelegd in een bindende overeenkomst. Zie verder zijn PowerPoint presentatie.

(Voor de vraag van Erik van der Hoeven (KNNV – Breda) met betrekking tot de locatie met de teelt van de aardbeienplanten bij Galder, zie bij de vragen en antwoorden ad paragraaf 7.

3) Uitleg over het bestemmingsplan

Ad Neele geeft een toelichting op het komende ontwerp bestemmingsplan voor het gehele Markdal gebied. Het gaat om twee plannen in één jasje. Later splitsing maar gelijktijdige behandeling. Vanuit Breda werkt hij nu voor de Vereniging Markdal en beide gemeenten. Als Procedure schetst hij inspraak en info avonden in juni-juli met een concept Bestemmingsplan dat in september door Gedeputeerde Staten behandeld kan worden om ook de NNB begrenzing vast te stellen. Zie verder zijn Powerpoint presentatie.

(Voor vragen van Piet van Riel over vooruitlopen op ontwikkelingen en Jan van der Heijden over verschil van Omgevingswet, zie de vragen en antwoorden ad paragraaf 7).

Peter van Rooy vraagt of de antwoorden zo spoedig mogelijk op de website geplaatst zullen worden en dan in hun brede context. Zoals ook bij de aardbeienplantjes teelt in Galder. Voorzitter Markdal Jettie Rattink zegt toe zich daarvoor in te spannen.

4) Resultaten tot nu toe

Marcel van Miert de procesmanager van de stichting Markdal schetst hoe de ruim 100 ha natuur uit de overeenkomst gerealiseerd kan worden. Een deel kan verworven worden via de bestemmingsverruiming en -verevening via Meerwaarde traject op basis van het Perspectief voor het Markdal. Daarmee kan het Waterschap ook de doelen van de Europese Kader Richtlijn Water realiseren. Hij wijst er op dat bij Galder eerst sprake was van zwaar belastende buxus teelt en dat er nu aardbeienteelt met nul emissie ontstaat. Een belangrijke innovatie. Hij beschrijft ook de ontwikkelingen bij Daesdonck.

Op verzoek van Peter van Rooy zegt voorzitter Jettie Rattink toe om voor een completer beeld de PowerPoint presentatie aan te vullen en op de website te plaatsen.

Van de te realiseren totale 395 ha NNB (vroegere EHS) was al 191 ha gerealiseerd, zodat er 204 ha resteerde, waarvan de Vereniging Markdal in de overeenkomst 102 ha op zich nam. Door herijking werd het totaal 12 ha minder, dus 192 ha. Daarvan is de 102 ha realiseerbaar vóór 2019, vervolgens nog eens extra 34 ha ook vóór 2019. Nog eens 56 ha zijn geïdentificeerd als direct realiseerbaar na 2019. Dit betekent dat er daarna geen restopgave in het Markdal meer is. ($102+56+34=192$). Zie verder zijn PowerPoint presentatie.

(Voor de diverse vragen van Jan van der Heijden (nmv Markkant) over onder andere de aardbeienteelt bij Galder. Alsmede over de ontwikkelingen bij Daesdonck, met zijn mening dat het daar moet blijven zoals het nu is, zie de vragen en antwoorden bij paragraaf 7).

5) Werken aan het water

Daniel Coenen -hydroloog van het waterschap- schetst de verbindende schakel die ontstaat door de Mark en zijn zijbeken met EVZ's (Ecologische Verbindings Zones) als één robuust water natuurnetwerk te ontwikkelen. Vandaar uit kan gekozen worden voor natuurtypes zoals: kruiden- en faunarijk grasland, vochtig hooiland, natte schraallanden, blauwgrasland etc. Fosfaatgehalte, grondwaterstand en mineraalrijke kwel zijn daarvoor belangrijke criteria. Het hydrologisch model moet ook uitkomsten geven over al dan net aanvaardbare vernatting voor landbouw- en natuurpercelen. Er wordt nu gewerkt met verkennende schetsen die ca feb. uit moeten monden in een Voorkeursalternatief. (VKA). Zie verder zijn PowerPoint presentatie.

Peter van Rooy concludeert dat er voor aspecten water, natuur en ecologie een hele dikke plus ontstaat.

(Voor de diverse vragen van o.a. Wieke Bonthuis (water natuurlijk), Johan van den Hout, Erik van de Hoeven (KNNV-Breda), Angela en Jos van de Wijngaard (ZLTO lokaal) over o.a. waterberging, afgraven fosfaat, peilbuizen, realisatie termijn, grazende koeien, veiligheid, klimaateffect, Klokkenberg, etc. zie de vragen en antwoorden bij paragraaf 7).

6) Afsluiting

Wethouder Paul de Beer besluit mede namens zijn collega van Alphen-Chaam met veel waardering voor deze bijeenkomst, de presentaties en de organisatie via de Vereniging Markdal uit te spreken. De antwoorden op de vragen zullen nog meer informatie en duidelijkheid kunnen geven. Dit is een uniek proces dat helaas nog met de oude instrumenten gerealiseerd moet worden. Dat is ook spannend voor de groene verenigingen, maar het is krachtig om zo met elkaar in verbinding te staan. Als je heel goed met elkaar praat, moet je er toch uit kunnen komen. Met die oproep besluit hij zijn slotwoord.

Voorzitter Jettie Rattink sluit zich aan bij deze oproep waar ze niets aan toe te voegen heeft. Ze sluit deze nuttige avond af met dank aan alle belangstellenden, de sprekers, speciaal Peter van Rooy voor zijn gespreksleiding en de vrijwilligers en wenst iedereen fijne dagen en veel geluk in 2017. Met mooie resultaten voor een duurzaam Markdal.

7) Gestelde vragen en de antwoorden in hun context.

Zoals toegezegd zijn deze vragen zo snel mogelijk van een antwoord voorzien. Zie daarvoor de Bijlage hieronder. Deze vragen en antwoorden staan ook afzonderlijk op de website.

Nadere informatie n.a.v. de vragen op de informatieavond 19 december in De Donk, zoals toegezegd.

1) Er waren diverse vragen over het bedrijf in Galder dat aardbeienplanten teelt.

A: Allereerst was er de vraag: Levert de overschakeling naar trayvelden geen belemmering op voor het hydrologisch systeem?

Antwoord: Op 19 december werd allereerst door Daniel Coenen (Waterschap) het volgende antwoord gegeven:

Het is een bestaande kwekerij die de bedrijfsvoering gaat innoveren. Wat het hydrologische aspect betreft wordt al het gebruikte water (met voedings- en bestrijdingsstoffen) in een gesloten systeem opgevangen, gesaneerd en hergebruikt. Er is dan geen uitspoeling naar de Mark meer, in tegenstelling tot nu. Verder wordt het regenwater opgevangen in bassins om bij droogte (zomer) voor de aardbeienplanten te gebruiken en in natte periodes (winter/voorjaar) via infiltratiesloten aan het

grondwater toe te voegen. Het huidige oppompen van grondwater door middel een tientallen meters diepe pomp vervalt. Het grondwaterpeil kan op deze manier stijgen.

Over het geheel genomen zal er qua hydrologische aspecten een plus ontstaan.

Verder wordt door Marcel van Miert aangevuld dat de bedrijfsmatige oppervlakte van het bedrijf afneemt met circa 5 ha. En er komt circa 5 ha natuur bij. Ook wordt de EVZ (ecologische verbindingzone) langs de Kerzelse beek door de kwekerij gerealiseerd.

Doordat de teelt via trays (op poten) vrijkomt van de grond ontstaat er zonder schade aan de kwetsbare teelt meer ruimte voor waterberging. Het grondwaterpeil kan zich herstellen naar een meer oorspronkelijk niveau.

Daaraan kan het volgende worden toegevoegd:

Door de teelt via trays op poten is er altijd ventilatie onder de planten en worden de planten minder kwetsbaar voor schimmels.

Daardoor is er geen gewasbescherming meer nodig om schimmels te bestrijden. Het verkleinde productieoppervlak levert bijna het

dubbele aantal planten ten opzichte van de traditionele kweek.

Bovendien geeft dit werk aan in totaal 60 fte's, waarvan 17 fte's

vast en in de pieken 150 uitzendkrachten, als fte over een jaar

gerekend 45 fte. In totaal dus ruim 60 fte. Voor de gemeente Alphen-Chaam is dit een

belangrijke economische bedrijvigheid en bron van werkgelegenheid.

De voor- en nadelen van teelt 'los van de grond' en 'gangbare teelt op de grond' worden in de tabel hieronder aangegeven:

Voor- en nadelen bij teelt los van de grond:	Voor- en nadelen bij huidige gangbare situatie met teelt op de grond:
<p>Voordelen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minder ziektegevoelig door minder opspattend water • Minder ruimteverlies waardoor bijna het dubbele aantal planten kan worden gekweekt per oppervlakte eenheid • Door intelligenter aanpak minder input nodig om plant te maken en dus minder milieubelasting per plant • Geen uit en afspoeling van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen naar grond en oppervlakte water (nul emissie) • Door recirculatie minder behoefte aan grondwater • Geen invloed op teelt bij een verhoging van de grondwaterstand door 'nieuwe Mark' (dat wil zeggen meer waterberging) • 5 ha beschikbaar voor natuur, realisatie NNB en KRW doelen • door verkleining van het oppervlak te betelen grond neemt de bedrijfsmatige oppervlakte van het bedrijf af met ongeveer 5 ha • Realisatie van EVZ Kerzelse beek • Grondwater beïnvloedbaar met infiltratie door scheidingsloten • Daarbij komt dat de landschappelijke inpassing kan worden bereikt met houtwallen en richels, met begroeiing op basis van een landschapsplan 	<p>Voordelen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ziet er natuurlijk uit • Water kan binnen de kweekgebieden infiltreren:
<p>Nadelen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen infiltratie mogelijk binnen de kweek gebieden • Ziet er buiten het kweekseizoen niet natuurlijk uit 	<p>Nadelen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Moeilijk te mechaniseren • Uit- en afspoeling van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen naar grond en oppervlakte water • Ziektegevoelig door opspattend Water • Veel ruimteverlies door rijpaden • Grote invloed op teelt bij een verhoging van de grondwaterstand door de 'nieuwe Mark'

B: Tweede vraag in dezen betref de dit jaar door de gemeente verleende tijdelijke vergunning aan de aardbeienplantenkweker, die voor 5 jaar geldt. Met name wat er gebeurt als deze vergunning niet meer geldig is.

Antwoord: Daar is door twee natuurverenigingen (Markkant en KNNV-Breda) bezwaar tegen gemaakt. De vraag was: *“wat gebeurt er als na 5 jaar het bestemmingsplan niet is aangepast, waardoor de teelt op trayvelden niet permanent kan worden ingericht? Wordt de huidige inrichting dan verwijderd?”*

Het antwoord is: Ja. De tijdelijke vergunning vervalt op dat moment en er is geen nieuwe vergunning mogelijk. De vernattingsplannen voor het Markdal zouden dan geen doorgang kunnen vinden.

Tegen de tijdelijke vergunning is echter *‘geen bezwaar gemaakt binnen de termijn; de tijdelijke vergunning is daarmee onherroepelijk’*. Binnenkort zal nog een toelichting vanuit de gemeente Alphen-Chaam worden toegevoegd op deze plaats. Dat zal een toelichting zijn op het genomen besluit voor de tijdelijke vergunning.

2) Vragen over Natuurnetwerk Brabant (NNB) dat in de plaats komt van de vroegere Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

A: Vraag: Zijn de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurnetwerk Brabant (NNB) hetzelfde?

Antwoord (Ad Neele), ja die zijn het zelfde. Provincies zijn nu verantwoordelijk voor de natuurrealisatie. In Brabant wordt nu alleen nog de term Natuurnetwerk Brabant, gehanteerd, dus ook voor wat voorheen ‘Rijks’ EHS was.

B: Vraag :Wat er gebeurt als een bestemmingsverandering van agrarisch naar natuur niet goedgekeurd wordt, terwijl er al verworven en (gedeeltelijk) ingericht is.

Antwoord: er zullen geen onherroepelijke stappen gezet worden.

C: Er wordt gevraagd naar het overzicht van nieuwe natuur en de situatie bij Daesdonck.

Toegezegd wordt dat er een kaartje (komt snel na de kerstdagen) en op de website geplaatst zal worden waarin indicatief de toekomstige natuurgebieden te zien zijn. Daarbij komen ook de verandering bij Daesdonck aan de orde.

Zie via deze link (of de afzonderlijke link bij het website bericht) de indicatieve bijlage:

markdal plankaart hoofdbestemmingen dd 16 dec 2016.pdf

D: Vraag: Hoe is de verevening als bijvoorbeeld door het vervallen van de EHS-status de percelen op Daesdonck mogelijk meer waard worden? Is het zeker dat de bedrijfsvoering op deze percelen dan hetzelfde blijft?

Antwoord: Al eerder is aangegeven dat de huidige bestemming van ‘agrarisch met landschappelijke waarden’ voor dit deel van Daesdonck het zelfde blijft. Ad Neele bevestigt dit met instemming van de provincie nogmaals. Wat vervalt is de provinciale EHS-status die

aangeeft dat de provincie als eerste grond kan verwerven, mocht de eigenaar interesse hebben om de bestemming van agrarisch naar natuur te veranderen. Daar aan kan worden toegevoegd dat het laten vervallen van de EHS-status op Daesdonck (westelijke Markoever) gekoppeld is aan de bereidheid van de eigenaar zijn gronden in de Notselse laagte (oostelijke Markoever) te verkopen aan de Vereniging Markdal. Dit is een drassig en kwelrijk gebied met ruimte voor de noodzakelijke meandering en heeft grote natuurpotenties. De KRW doelen zijn daardoor haalbaar!

3) Vraag over Omgevingswet

Vraag: Het verschil tussen de aanpak via de nieuwe Omgevingswet en huidige Bestemmingsplanproces is tot nu toe niet zichtbaar? Kunt u een toelichting geven?

Antwoord: Het verschil en vernieuwing zit nu vooral in het proces, door de vroegtijdige betrokkenheid en richtinggevende aanpak met het 'van binnenuit' werken door de Vereniging Markdal. Dat is conform de geest van de Omgevingswet. Het resultaat krijgt nog zijn weerslag via de gebruikelijke bestemmingsplanprocedures, aldus Ad Neele. De Omgevingswet is immers nog niet inwerking.

4) Vragen over waterbuffering en waterberging in het Markdal:

A. Vraag: Is er bij waterbuffering rekening gehouden met het klimaateffect?

Antwoord: Uitgangspunt bij alle berekeningen zijn cijfers over watertoeename door klimaatverandering. Met waterbuffering is dus rekening gehouden. Hydroloog Daniel Coenen heeft toegevoegd dat Breda is veilig is, droge voeten daar is uitgangspunt voor de vereniging.

B. Vraag : Hoe kijken de politieke bestuurders in algemene zin tegen waterberging aan?

Antwoorden:

Johan van den Hout (GS Brabant) geeft aan dat voldoende waterberging erg belangrijk is en hoge prioriteit heeft voor de provincie.

Vanuit het bestuur van het Waterschap geeft Jacques van der Aa aan dat de kwantiteitsopgave waterberging een politieke opgave voor het Waterschap is. Zoals al genoemd wordt bij de mogelijke varianten uitgegaan van de huidige actuele (klimaataangepaste) berekeningen.

Ad van de Heining (wethouder Alphen-Chaam) heeft gewezen op de wateroverlast problemen in woonwijken die op te lossen zijn door het anders inrichten van de waterafvoer. Dus alleen vervuild huishoudelijk water afvoeren via het riool en het hemelwater via het oppervlak.

Paul de Beer (wethouder Breda) sloot zich daarbij aan.

Vanuit de Vereniging Markdal wijst voorzitter Jettie Rattink er nogmaals op dat de berekeningen voor de hydrologische effecten het uitgangspunt zijn bij de varianten voor de loop van de Mark. Ook bij het definitieve ontwerp wordt hier rekening mee gehouden.

Daniel Coenen (hydroloog Waterschap) voegt aan het bovenstaande nog toe dat de waterveiligheid in een variant met stuwen, die nog operationeel kunnen zijn, meer

zekerheid geeft. Daarop aanvullend werd vanuit Staatsbosbeheer (Marc de Wit) aangegeven dat behoud van de sturingsmogelijkheden van de stuwen juist ook voor de natuur, zowel bij droogte als bij wateroverlast, gunstig is. Elders is dat al gebleken. Als Vereniging Markdal kunnen we daar ons voordeel meedoen, stelt voorzitter Jettie Rattink.

5) Vraag: Wordt er bij het hydrologisch onderzoek wel voldoende gebruik gemaakt van de bestaande peilbuizen?

Antwoord: De hydroloog van het Waterschap bevestigt het gebruik van de peilbuizen, het is de basis van het rekenmodel. In januari zal het resultaat van het onderzoek worden gepresenteerd.

6) Vraag: Is het gewenst om de fosfaatrijke bodem af te graven?

Antwoord: De hydroloog (Daniel Coenen) van het Waterschap wees op de aanslibbing die de oevers bij overstroming weer voedselrijker in plaats van schraler maken. Afgraven zal daar niet zinvol zijn. Op andere plaatsen zal de Vereniging Markdal een afweging maken tussen de natuurbaten en de kosten van afgraven, onderhoud, beheer, etc.

7) Diverse overige vragen die tenslotte gesteld werden:

A: Vraag: Komen er vochtige hooilanden?

Antwoord: het aanmerken van percelen langs de Mark als natuurtypen (zoals vochtig hooiland, etc.) en/of met een agrarische bestemming hoopt de Vereniging Markdal in 2017 af te ronden.

B: Vraag: Blijven er koeien in het Markdal te zien?

Antwoord: De insteek van de Vereniging Markdal is zeker dat er koeien te zien blijven. Er is immers steeds aangegeven dat ook agrariërs een boterham moeten kunnen blijven verdienen in het Markdal. Het is niet de bedoeling om te gaan ontgrazen. Het wordt steeds zoeken naar de optimale situatie. Dat zal maatwerk per perceel betekenen.

C: Hoe staat het met de toekomst van de Klokkenberg?

Antwoord: De wethouder van Breda (Paul de Beer) gaf aan nu geen nieuws te hebben. Nu er betere marktomstandigheden ontstaan, zou dat begin 2017 kunnen veranderen.

10 jan 2017

(zie hieronder artikel in BNdeStem dd 21 dec 2016)

Artikel in BNdeStem op 21 december 2016.

► Ook meer mogelijkheden voor recreatie in natuurgebied

Nieuwe natuur krijgt de ruimte in het Markdal

Honderd hectare agrarische grond aangekocht en geruimd voor uitbreiding natuur en meer ruimte voor meanderen van Mark.

Palko Peeters

Breda

De Vereniging Markdal boekt flinke vooruitgang op weg naar herinrichting van het stroomgebied van de Mark. Met aankoop en ruil van agrarische grond kan 100 hectare aan nieuwe natuur worden gemaakt en komt ruimte vrij voor het meanderen van de Mark. Nieuwe fiets- en wandelpaden en recreatie zitten ook in de pen.

Drie jaar geleden sloot de vereniging een overeenkomst met de provincie om in het 8,5 kilometer lange Markdal, van Breda tot Belgische grens, nieuwe natuur te realiseren.

De provincie maakte samen met de gemeenten Breda en Alphen-Chaam en waterschap Brabantse Delta 12 miljoen euro vrij om de zaak in beweging te brengen. Donderdagavond werden in een volle zaal van zorgcentrum De Donk in Ulvenhout de resultaten bekendgemaakt.

Voorzitter Jettie Rattink: „Het waren drie intensieve jaren. Veel van de benodigde gronden zijn in bezit gekomen of komen binnenkort beschikbaar.”

Maar dat niet alleen. Zo is ook sprake van sanering van vier varkensstallen, specifiek waterbeheer bij een grote aardbeienteler en

nieuwe fiets- en wandelpaden, zoals van Galder naar de Strijbeekse Heide. Voor het meanderen, wat meer kilometers Mark betekent, zijn er twee scenario's: een nieuwe kronkelende beek waarbij tweederde van de huidige Mark intact blijft of de huidige Mark grotendeels dempen en vervangen door een compleet nieuwe meanderende beek. Tegelijk wordt gedacht aan natte hooi- en graslanden. Begin volgend jaar wordt meer be-

Trots dat we dit op ons grondgebied hebben, uniek en ook best spannend

– Paul de Beer, wethouder

kend als het waterschap een hydrologisch onderzoek afrondt. Gedeputeerde Johan van den Hout (SP) was lovend: „Van binnenuit tot stand gekomen. Doorgaan.”

Waar de provincie in twintig jaar niet in slaagde, komt het nu toch tot stand, sprak hij. Wethouder Paul de Beer (D66) van Breda over de bundeling van krachten: „Ik ben hier trots op, samen met Alphen-Chaam. Dat we dit mooie proces op ons grondgebied hebben, uniek en ook best spannend.”

Het Markdal is een proef voor de nieuwe Omgevingswet die de ruimtelijke ordening makkelijker moet maken. In september 2017, is de planning, ligt er een bestemmingsplan Markdal, voorafgegaan door concept, ontwerp en inspraak.

Zie ook **Stad en Streek 4**